

מבחן בתושבע"פ תשע"ה – מידע והמלצות

משנת תשע"ה יועבר מבחן חמ"ד בתושבע"פ לתלמידי כיתות ו בכל בתי הספר של החינוך הממלכתי-דתי. המבחן ייערך רק במתכונת פנימית, והוא יחליף את מבחן חמ"ד בתושבע"פ שהועבר עד כה לתלמידי כיתות ה במתכונת חיצונית.

המבחן נועד לבדוק עד כמה תלמידים העומדים לפני סיום בית הספר היסודי בחינוך הממלכתי-דתי שולטים בתכנים ובמיומנויות בתושבע"פ. הנושאים הנבדקים במבחן נלמדים בשיעורי תושבע"פ בכיתה ו עד סוף המחצית הראשונה של שנת הלימודים.

המבחן פותח בהתאם לתכנית הלימודים המעודכנת ובהתאם לדרישות, כפי שהגדירו מובילי תחום הדעת במשרד החינוך. אפשר למצוא את מפרט המבחן באתר האינטרנט של ראמ"ה בלשונית "מבחנים וסקרים ארציים", בנושא 'מבחני חמ"ד'.

להלן עקרונות המתכונת הפנימית של המבחן:

- העברת המבחן לתלמידים, בדיקתו וניתוח תוצאותיו ייערכו על ידי צוות בית הספר.
- המבחן הוא כלי הערכה הנוסף על כלי הערכה אחרים שבית הספר משתמש בהם במהלך שנת הלימודים. תוצאות המבחן ומידע ממקורות נוספים יוכלו לשמש את בית הספר כדי לגבש תהליכים של קבלת החלטות ולתכנן את ההוראה ואת הלמידה בנושאי הלימוד הנבדקים.
- הערכה פנים בית ספרית מהותית מתרחשת אם צוות בית הספר תופס אותה כחלק בלתי נפרד משיפור ומפיתוח מקצועי ולא ככלי בקרה על עבודתו, לכן ישמשו ציוני המבחן אך ורק את הנהלת בית הספר ואת צוותו. ציוני המבחן יישארו בידי בית הספר, והוא אינו נדרש לדווח על הציונים לגורם חיצוני כל שהוא.
- מומלץ כי המורה הממלא את תפקיד רכז ההערכה בבית הספר יסייע לצוותי ההוראה להפיק את מיטב התועלת מהמבחן, לנתח את תשובות התלמידים, לתת פרשנות לתשובות אלה, להסיק מסקנות הנוגעות לתהליכי ההוראה והלמידה בבית הספר ולתכנן דרכי פעולה.
- מומלץ כי צוות ההוראה בבית הספר יערוך ניתוח איכותני של תשובות התלמידים (נוסף על הניתוח הכמותי הנערך באמצעות חישוב הציונים) לפי המחווון של המבחן, ובייחוד חשוב לזהות דפוסים שכיחים של תשובות שגויות. זאת הזדמנות ללמידה משותפת של צוותים מתחומים שונים בבית הספר, והיא עשויה לתרום מאוד לשיפור תהליכי למידה, הוראה והערכה של תלמידים ושל מורים בבית הספר.
- חשוב להחזיר לתלמידים את מחברות המבחן ולתת משוּב אינטגרטיבי ומחזק. כדאי לשים דגש על נקודות החוזק ועל נקודות התורפה ולהמליץ על דרכים לשיפור.
- ראמ"ה תעמיד לרשות בתי הספר כלי עזר (מבוססי אקסל) כדי לסייע לחשב את הציונים ולקבל נתונים על ההישגים של תלמידי הכיתה ושל תלמידי השכבה. כלים אלה יפורסמו באתר האינטרנט של ראמ"ה כמה ימים לאחר מועד העברת המבחן.
להלן סוגי כלי העזר שיפורסמו:
  - כלי עזר כיתתי – הכלי נועד לחישוב הציונים של תלמידי הכיתה במבחן, והוא מספק תמונת מצב של הישגי הכיתה במבחן.
  - כלי עזר שכבתי – הכלי נועד לחישוב הישגי השכבה במבחן, והוא מספק נתונים בנוגע להישגי כל התלמידים בשכבה ומאפשר להשוות בין ההישגים בכיתות מקבילות.

- היערכות לבחינת תלמידים עם צרכים מיוחדים (לפי הצרכים הפרטניים של התלמידים הנבחרים) – רצוי לספק לתלמידים עם צרכים מיוחדים את התנאים שהם רגילים להם בבית הספר לאורך השנה. יש להכין מראש אמצעי בחינה ייחודיים (למשל מחברות מבחן מוגדלות לתלמידים עם קשיי ראייה). יש להקצות כיתה נפרדת וכוח אדם לפי הצורך וליידע את התלמידים הזכאים על אודות ההתאמות שיקבלו (למשל שכתוב תשובות המבחן, הפסקות, חלוקת המבחן למקטעים והקראה).

מועד המבחן ומתכונת העברתו –

- מומלץ לקיים את המבחן ביום חמישי, ז' באדר תשע"ה, 26 בפברואר 2015 (אין לקיים את המבחן לפני תאריך זה).
- במבחן שלושה חלקים ראשיים:
  - חלק א – דינים;
  - חלק ב – גמרא;
  - חלק ג – משנה.
- כל תלמיד יבחן בשני חלקים – בחלק א ובחלק ב או בחלק א ובחלק ג. בתחילת המבחן ינחה המורה את כל התלמידים בכיתה על איזה פרק בחירה עליהם לענות (גמרא או משנה).
- אסור להשתמש באמצעי עזר כל שהוא בשעת המבחן. בחלק ב ובחלק ג יש מובאות מדפי הגמרא ומהמשניות לפי הצורך.
- המבחן יימשך 90 דקות כדי שהתלמידים יוכלו להשיב על כל השאלות בנינוחות. תלמידים שיזדקקו להארכת זמן כדי להשלים את המבחן, יוכלו לקבלה בהתאם להחלטת בית הספר.
- אמצעי קשר – בשאלות הנוגעות לתוכן המבחן ולקשר שלו לתכנית הלימודים נא לפנות למפמ"ר ולנציגיו. בנושאים אחרים אפשר לשלוח דואר אלקטרוני למשרדי ראמ"ה לכתובת זו: rama@education.gov.il

מחווון למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
חלק א – דינים			
1	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (2) תשע ברכות 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
2	סגור	5 = סימון שלוש התשובות כפי שמפורט להלן: א. לא נכון ב. נכון ג. לא נכון 3 = סימון שתי תשובות נכונות 0 = סימון פחות משתי תשובות נכונות	5, 3, 0
3	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (1) שאין עליו לצום. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
4	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (2) להסביר כיצד מוסיפים מחול על הקודש. 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
5	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (3) במוצאי יום הכיפורים מברכים ברכת "בורא מאורי האש" על נר שדלק במשך כל יום הכיפורים. 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
6	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (3) שהסכך יהיה מְדָבָר שגידולו מן הארץ. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
7	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (4) כי אין להניח את הסכך על דבר המקבל טומאה. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
8	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (2) פיתה עם חומוס 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
9	ר"ב	5 = התשובות הנכונות: (1) לומר למקדש על מה יש לכוון בקידוש. או (2) לנמק מדוע מברכים ברכת שהחיינו על מצוות סוכה. 0 = כל תשובה אחרת	5, 0

מחווון למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
10	סגור	5 = הקפה בעיגול של מילות הדין: אינו חייב לדחותה (בגלל ביטול מצוות סוכה). 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
11	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (4) בחלון הפונה לרשות הרבים 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
12	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (3) עדיף 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
13	סגור	5 = הקפה בעיגול של מילות המקרה: ואדם שכבר הדליק ובירך 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
14	סגור	5 = סימון של שני ההיגדים האלה: - (2) אם אין מניין בבית הכנסת, מדליקים נרות חנוכה ללא ברכה. - (3) אישה יכולה להוציא את כל בני הבית במצוות הדלקת נר חנוכה בכל ימות החנוכה. 2 = סימון היגד נכון אחד או סימון היגד נכון אחד והיגד לא נכון אחד 0 = סימון היגדים שגויים או סימון יותר משני היגדים	5, 2, 0
15	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (4) ב'ז' מרחשוון 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
16	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (4) לחזור לתחילת התפילה. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
17	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (3) מוקצה מחמת בסיס לדבר האסור. 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
18	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (2) אם רוצה להשתמש במקום שבו מונח הכלי. 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
19	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (3) כי הוא יעשה הבדלה על הכוס. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0
20	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (1) קריאת מגילה 0 = כל תשובה אחרת	5, 0

מחונן למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
21	ר"ב	5 = התשובה הנכונה: (1) יכולות הן 0 = כל תשובה אחרת	5, 0
22	ר"ב	4 = התשובה הנכונה: (4) מניחים את הקליפות עד שיירקבו וזורקים לפח. 0 = כל תשובה אחרת	4, 0

מחווון למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
חלק ב – גמרא			
23	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (3) על עיגול ובתוכו חרס 0 = כל תשובה אחרת	8, 0
24	ר"ב	9 = התשובה הנכונה: (3) יש טרחה רבה באיסוף הפרות, ולכן האדם אינו חוזר ואוסף אותם. 0 = כל תשובה אחרת	9, 0
25	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (4) חפץ שבעליו יתייאש ממנו כשידע שהוא אבד. 0 = כל תשובה אחרת	8, 0
26	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (1) אביי, שסובר שייאוש שלא מדעת לא הווי ייאוש. 0 = כל תשובה אחרת	8, 0
27	סגור	9 = סימון שלוש תשובות כפי שמפורט להלן: א. נכון ב. לא נכון ג. לא נכון 6 = סימון שתי תשובות נכונות 0 = סימון פחות משתי תשובות נכונות	9, 6, 0
28	סגור	9 = השלמת שלוש תשובות נכונות כפי שמפורט להלן: א. זקנים שהולכים עם מקל ב. עצי דקל המוקפים בגדר ג. משום שהם כבדים 6 = השלמת שתי תשובות נכונות 3 = השלמת תשובה נכונה אחת 0 = כל תשובה אחרת	9, 6, 3, 0
29	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (2) משנה חיצונית 0 = כל תשובה אחרת	8, 0
30	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (1) שאלת הגמרא 0 = כל תשובה אחרת	8, 0

מחווין למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
31	סגור	9 = הקפה בעיגול של המילה: נתן (המופיעה לפני המילה 'בשלמא'). 0 = כל תשובה אחרת	9,0
32	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (1) דברי אמוראים 0 = כל תשובה אחרת	8,0
33	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (4) הכא במאי עסקינן 0 = כל תשובה אחרת	8,0
34	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (2) אמוראים. 0 = כל תשובה אחרת	8,0

מחווון למבחן פנימי 135 בתושבע"פ לכיתה ו', תשע"ה

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
חלק ג – משנה			
35	פתוח	8 = כתיבת התשובה: ערב או בלילה שלפני 0 = כל תשובה אחרת	8,0
36	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (3) לאדם עני 0 = כל תשובה אחרת	8,0
37	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (4) ברכת "אשר בחר בנו... מקדש ישראל והזמנים." 0 = כל תשובה אחרת	8,0
38	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (2) מברכים את "ברכת המזון". 0 = כל תשובה אחרת	8,0
39	פתוח	9 = תשובה הנוגעת לכך שכוונת הביטוי היא שלא אמר בסיום "ברוך אתה ה'". 0 = כל תשובה אחרת	9,0
40	סגור	8 = הקפה בעיגול של המילים: דאם כן 0 = כל תשובה אחרת	8,0
41	פתוח	9 = תשובה הנוגעת לכך שלאדם אסור להניח חפציו ברשות הרבים ואם הניח זו אחריותו, או תשובה שמופיעה בגמרא. 0 = כל תשובה אחרת	9,0
42	סגור	9 = הקפה בעיגול של שתי מילות הדין האלה בלבד: - חייב - זכה 4 = הקפה של אחת ממילות הדין 0 = כל תשובה אחרת	9,4,0
43	פתוח	9 = תשובה הנוגעת לכך שיוסי צריך לשלם עבור הנזק שנגרם מפני שהיה צריך לומר שאינו מסכים להיות שליח לדבר עברה. 0 = כל תשובה אחרת	9,0
44	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (4) 100 דינרים 0 = כל תשובה אחרת	8,0
45	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (2) מפני 0 = כל תשובה אחרת	8,0
46	ר"ב	8 = התשובה הנכונה: (3) הוכחה מפסוק. 0 = כל תשובה אחרת	8,0